

Секція 2

Реформування правоохоронної і судової систем: український і зарубіжний досвід

Section 2

Reforming of law enforcement and judicial systems: Ukrainian and foreign experience

---

Дейнека А.
*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент
кафедри конституційного,
адміністративного та
фінансового права ЗУНУ
Вербіцька М. В.*

ЗАКОНОДАВЧА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА БУЛІНГ В УКРАЇНІ

В Україні з кожним днем дедалі резонанснішою стає проблема булінгу (цькування) дітей. При чому жертвами зазвичай стають підлітки – особи 11-15 років з несформованою психікою. Для яких кожне слово звернене у їх адресу стає навігатором їхнього розвитку, а особливо впливає на формування світобачення критика, яка наносить нищівний удар на самооцінку дитини та продукує безліч комплексів щодо зовнішності, рис характеру, уподобань чи інших ознак. Саме тому важливо піднімати цю тему задля виявлення існуючих та попередження потенційних випадків цькувань дітей з боку учасників освітнього процесу.

Мета роботи: визначити, що таке булінг, охарактеризувати цькування за притаманними йому ознаками, з'ясувати, хто може бути суб'єктом булінгу та яка відповідальність передбачається за дане правопорушення.

Верховна Рада України 18 грудня 2018 року прийняла Закон України №8584 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо протидії булінгу», який безпрецедентно юридично визнав поняття булінгу в українському законодавстві та встановив відповідальність не тільки за вчинення, але й за приховування випадків булінгу [1].

Згідно ч. 1 ст.173-4 Кодексу Уккравіни про адміністративні правопорушення: «булінг (цькування) – це діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи

неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого» [2].

Таким чином, булінг проявляється у активних діях суб'єктів правопорушення, направлених на настання негативних наслідків – завдання шкоди фізичному або ж психічному здоров'ю потерпілого.

Задля глибшого розуміння поняття «булінг» пропоную розглянути його типові ознаки:

- систематичність діяння (заздалегідь цькування – це тривалий процес, який продовжується певний період часу);

- протиправний характер діяння, наслідком якого є приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого;

- наявність сторін: булер (суб'єкт правопорушення), жертва цькування (потерпілий), спостерігачі (свідки), наявність останніх є не обов'язковою умовою для кваліфікації правопорушення за ст. 173-4 КУпАП [3].

Законодавець конкретизує, що суб'єктом булінгу може бути учасник освітнього процесу, а саме: учень, учитель, керівництво школи, меценати тощо - тобто усі, хто безпосередньо бере участь у навчальному процесі [4].

Отож, за вчинення учасником освітнього процесу будь-якого виду насилля над дитиною (із застосування електронних комунікацій або без таких), наслідком якого є шкода здоров'ю передбачено накладення штрафу (від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян) або громадські роботи (строком від 40 до 60 годин).

Аналізуючи судову практику, я з'ясувала, що доволі часто цькування відбувається групою осіб. В даному випадку правопорушення тягнутиме накладення штрафу (від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян) або громадські роботи (від 40 до 60 годин). Та ж сама санкція передбачена за повторне вчинення даного правопорушення протягом року з моменту накладення адміністративного стягнення.

Що ж стосується осіб віком від 14 до 16 років, то відповідальність за них будуть нести їхні батьки, опікуни або піклувальники [5].

У ч. 5 ст. 173-4 КУпАПу вказано, що неповідомлення керівником закладу освіти органів Національної поліції України про випадки булінгу також тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу (від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян) або виправні роботи (строком до 1 місяця з відрахуванням до 20% заробітку). У даному випадку слід зазначити, що керівництво буде притягнене до адміністративної відповідальності за ч.5 ст.173-4 КУпАПу лише тоді, коли їм було відомо про такі випадки, отже керівництво не нестиме відповідальності у випадку, коли воно не знало і не могло здогадуватися про булінг у їхньому навчальному закладі [2].

З'ясувавши види та розміри стягнень за дане правопорушення, пропоную перейти до процедури настання відповідальності.

1. Повідомлення про булінг до органів правопорядку та складання протоколу про адмінправопорушення за статтею 173-4 Кодексу про адміністративні правопорушення.

2. Розгляд справи у суді та визначення виду та міри покарання (протягом 15 днів з дня передачі матеріалів справи до суду).

3. Набрання законної сили рішення суду [3].

Слід зазначити, що підставою настання адміністративної відповідальності за булінг є виключно рішення суду.

Підсумувавши усе вищевикладене, ми приходимо до наступних висновків.

– Булінг – це протиправне винне діяння, вчинене учасником освітнього процесу у формі, фізичного, психічного, економічного чи сексуального насильства, наслідком якого є завдання шкоди здоров'ю жертви.

– Зазвичай цькування має продовжуваний характер, тобто систематично вчиняється протягом певного періоду.

– Адміністративну відповідальність за булінг, вчинений малолітньою особою несуть батьки, опікуни або піклувальники.

– Цькування може вчинятися групою осіб, що є кваліфікуючою ознакою.

– Наявність свідків при цькуванні необов'язкова, якщо достовірність фактів здійснення правопорушення доведена законним шляхом.

– Адміністративну відповідальність за ч.5 ст.173 КУпАП поруч із булерами несуть керівники освітніх закладів, які не повідомили про факт цькування.

– Основними видами покарання за булінг є: штраф, громадські роботи або виправні роботи.

– На сьогодні тема булінгу обговорюється у всіх освітніх закладах, з метою протидії та запобігання цих правопорушень. У школах, ліцеях, гімназіях та інших навчальних закладах вводяться «години з психологом», які допомагають дітям розповісти про турбуючі проблеми та вирішити їх, на локальному рівні. Слід зазначити, що це нововведення допоможе не тільки жертвам булінгу адаптуватися після протиправних дій у їхню сторону, а й допоможе булерам стати на шлях виправлення, адже в більшості випадків, правопорушники – це особи з певними психологічними травмами, яким теж необхідна допомога.

Список використаних джерел

1. Яворницька Б. Закон про булінг: відповідальність за цькування у школі. URL: <https://ldn.org.ua/consultations/zakon-pro-bulinh-vidpovidalnist-zatskuvannya-u-shkoli/>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: https://protocol.ua/ua/kodeks_ukraini_pro_administrativni_pravoporushennya_stattya_173_4_1/
3. Паславський С. К. Булінг: поняття, ознаки, відповідальність. Офіційний веб-портал Миринівської сільської територіальної громади 2020. URL:

<https://myrivska.otg.dp.gov.ua/ua/nasha-gromad%D0%B0/novini-ta-podiyi/novini/buling-ponyattya-oznaki-vidpovidalnist>

4. Протидія булінгу. Офіційний веб-портал Міністерства освіти і науки України. 2018 URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/protidiya-bulingu>
5. Що таке булінг та чому про нього треба знати всім батькам: пояснення у центрі соціальних служб. *Біляївка City*. 2021. URL: <https://bilyayivka.city/cards/3080/scho-take-buling-ta-chomu-pro-nogo-treba-znati-vsime-batkam-poyasnyuyut-u-centri-socialnih-sluzhb>

Венгер Т.

*студентка курсу юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент
кафедри конституційного,
адміністративного та
фінансового права ЗУНУ
Вербіцька М. В.*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ В СТАНІ АЛКОГОЛЬНОГО, НАРКОТИЧНОГО ЧИ ІНШОГО СП'ЯНІННЯ

Питання про приведення у відповідність застосування норм Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо відповідальності осіб за керування транспортними засобами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, є надзвичайно актуальним сьогодні.

Оскільки принцип юридичної визначеності є одним із найважливіших принципів верховенства права, то наявність чіткості й передбачуваності закону, як регулятора суспільних відносин, сприяє послідовності судової практики і забезпеченню ефективного здійснення правосуддя.

Відповідно, безсистемні та постійні зміни в законодавстві, без єдиної концепції тягнуть за собою негативні наслідки, зокрема розбалансованість судової практики. Прикладом таких непослідовних змін у законодавстві стала наявність декількох редакцій ст. 130 КУпАП, яка в липні 2020 двічі змінювалась, та доповнення КК України статтею 286-1, яка через 2 дні, після набрання чинності, була декриміналізована. Так, внаслідок неузгоджених змін законодавства виникла проблема відсутності єдиної судової практики при притягненні осіб до адміністративної відповідальності за ст. 130 КУпАП.

Протягом багатьох років залишалось дискусійним питання щодо того, чи правомірно притягувати до відповідальності водіїв транспортних засобів відповідно до ст. 130 КУпАП, враховуючи те, що нею передбачено «керування суднами особами, які перебувають у стані